

2018. gada 20. jūnijā

Latvijas Nacionālā bibliotēka, Rīga

IV Pasaules latviešu zinātnieku kongresa manifests

Zinātne ir neatņemama nacionālas valsts daļa, tā ir daļa no nacionālās kultūras, izglītības, tautsaimniecības un drošumspējas. Latvijas valsts proklamēšanas simtgades priekšvakarā Latvijas zinātnieki, pulcējoties IV Pasaules latviešu zinātnieku kongresā, apliecina savu gribu aktīvi iesaistīties procesos, kas mūsu valsti padarīs vēl stiprāku, un tās iedzīvotājus par sevi drošākus un laimīgākus.

Zinātnei ir jābūt vienam no Latvijas nākotnes attīstības stūrakmeņiem, lai visi Latvijā dzīvojošie cilvēki pārskatāmā laikā spētu sasniegt to dzīves kvalitāti, kāda ir pasaules visattīstītāko valstu iedzīvotājiem. Ir pilnvērtīgi jāizmanto Latvijas zinātnes nozaru potenciāls visā to daudzveidībā. Dzīves kvalitāte un nacionālās pašapziņas celšana apturēs Latvijas iedzīvotāju aizplūšanu uz citām valstīm, kas ir nopietns šī brīža Latvijas ilgtspējas apdraudējums.

Latvijas zinātnieki ir gatavi jauniem uzdevumiem un izaicinājumiem gan Latvijā, gan arī starptautiskā mērogā, ko spilgti apliecināja IV Pasaules latviešu zinātnieku kongresa dabaszinātņu, inženierzinātņu un tehnoloģiju, medicīnas un veselības zinātņu, lauksaimniecības un meža zinātņu, sociālo un humanitāro zinātņu sekciju darbs. Plašie sadarbības tīkli un ciešās saites ar Latvijas izcelsmes zinātniekiem visā pasaulē paplašina mūsu apvārsni un rada iespējas attīstībai un izaugsmei.

Lai zinātne būtu viens no Latvijas attīstības stūrakmeņiem, Latvijas valsts un privātā sektora viedokļu līderiem un sabiedrībai kopumā kardināli jāpārvērtē savs redzējums par zinātnes lomu un uzdevumiem mūsu sabiedrības attīstībā. Ir jāmaina attieksme pret zinātņi un jānovērtē tās potenciāls.

Latvijas zinātniekiem ir jāapzinās, ka šāda attieksmes maiņa ir iespējama ar nosacījumu, ka zinātnieki aktīvi iesaistīsies sabiedriskajos procesos un bez kavēšanās piedāvās risinājumus gan valsts, gan atsevišķu nozaru un uzņēmumu attīstībai; bez īpaša pamudinājuma meklēs jaunus starpdisciplinārus ceļus, kā ar fundamentālās un

lietišķās pētniecības palīdzību ietekmēt sabiedriski kulturālos un saimnieciskos procesus valstī.

Lai palielinātu Latvijas zinātnes devumu valsts nacionālajai kultūrai, izglītībai, tautsaimniecībai, drošībai un drošumspējai un citos mūsu attīstībai svarīgos jautājumos, nepieciešama ievērojama Latvijas zinātnes jaudas palielināšana, kas nav iespējama bez būtiska publiskā un privātā finansējuma palielinājuma. Būtiski – jaunām finansējuma programmām jābūt tieši saistītām ar nozarēm un to stratēģiskajiem mērķiem.

Lai palielinātu Latvijas zinātnes jaudu un zinātnisko vidi padarītu vairāk starptautisku, ir jāīsteno stratēģiska ilgtermiņa politika, kuras galvenais uzdevums ir ātrā laikā atjaunot nozarēm nepieciešamo zinātnes cilvēkkapitālu. Jaunas finansēšanas programmas un konkrēti uzdevumi, kā arī Latvijas izcelsmes un citu valstu zinātnieku piesaiste Latvijas zinātniskajām institūcijām ir konkrēts uzdevums, kas veicams jau tuvākajā laikā. Lai to paveiktu, ir jāatver jaunas nacionāli finansētas valsts pētījumu programmas un pēcdoktorantūras konkursu nākamās kārtas aktīvi jāpopularizē ārpus Latvijas robežām. Šie ir uzdevumi valdībai, zinātniskajām institūcijām un zinātniekiem, Latvijas Republikas vēstniecībām un Latvijas organizāciju starptautiskajām pārstāvniecībām.

Latvijas zinātnieki apliecina, ka augsti akadēmiskie standarti un akadēmiskais godīgums, kā arī Latvijas zinātnes telpas atvērtība pasaules zinātnei ir tie faktori, kas arī turpmāk uzturēs Latvijas zinātnes starptautisko konkurētspēju un reputāciju.

IV Pasaules latviešu zinātnieku kongresa dalībnieki aicina 2019. gadu valstī noteikt par nacionālo zinātnes un augstākās izglītības gadu.